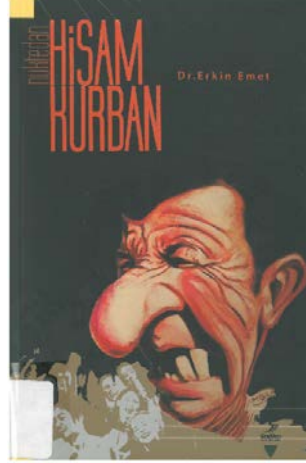




Uluslararası
Uygur Araştırmaları Dergisi
2016/7

Erkin EMET, Nüktedan Hisam Kurban, Grafiker Yayınları, Ankara 2013, 364 s.

*Kamile SERBEST**



Uygurlar, mizah tipleri açısından zengin Türk boylarından biridir. Her bölgenin ve şehrin hazırcevap ve nüktedan mizah tipleri vardır. Bu bağlamda Gülca şehrinin en önemli mizah tipi Hisam Kurban'dır.

Hisam Kurban, Uygurların yetiştirdiği ünlü düşünür ve nükte ustasıdır. 1930 yılında Uygur Özerk Bölgesi'nin Gulca şehrinde dünyaya gelmiştir. Mesleği dericilik olan Hisam'ın babası Kurban Ağa, meşreplerde devamlı boy gösteren bir mizah ustasıdır. Babasının etkisi altında kalan Hisam Kurban henüz on bir-on iki yaşlarında tanınmış nüktedanlar arasında yer almaya başlar. O, nüktedanlıktaki pratik zekâsı, şaka ve fıkralarının konularının keskin ve kısa olması, fıkra ve nüktelerinde gerçek hayatı çok güzel bir şekilde ifade etmesi sebebiyle insanlar ona yaşayan Nasrettin Hoca demeye başlamıştır. Uygur Özerk Bölgesi'nde çok sevilmiş, kendisiyle ilgili filmler çekilmiş, romanlar, kitaplar, makaleler yazılmış ve üniversitelerde nükteleriyle ilgili birçok halk edebiyatı araştırması yapılmıştır.

Hisam Kurban'ın nüktelerinin eğitici yönü olarak iyimserlik, hayata bağlı ve ümitli olma, özeleştiri yapabilme, hoşgörülü ve tedbirli olabilme, içki alışkanlığının kötülüğü, cimri olmama, evlilikte uyumlu davranabilme, rüşvet ve yolsuzluk, görgülü olma sayılabilir. Onun nüktelerinde Uygur toplumunun siyasi, sosyal, kültürel yapısının izleri vardır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır:

"Hisam Kurban ve Onun Kişiliği" başlığını taşıyan *Birinci Bölüm'de* Hisam Kurban'ın hayatı ve sanatçı kişiliği, Hisam Kurban'ın eğitimci kişiliği, Hisam'ın nüktelerinin derlenmesi ve araştırılmasının tarihi süreçleri, Hisam Kurban'ın doğup büyüdüğü ortam olan İli şehri anlatılmıştır.

* Lisans Öğrencisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Nevşehir-TÜRKİYE, E-posta: kamile.serbest0@gmail.com.

“Nükte ve Hisam Kurban Nükteleri Hakkında” başlığını taşıyan *İkinci Bölüm’de* nükte, Hisam’ın yaratıcılık hayatı, Hisam nükte­lerinin tezahürü, Hisam ve Uygur halk nükte­leri, İli şivesindeki mizahî adetler ve Hisam nükte­leri, Hisam nükte­lerinin sınıflandırılması; Hisam nükte­lerinin dönemlerine göre sınıflandırılması; İlk dönem nükte­leri, kültür devrimi dönemi nükte­leri, 1980 sonrası nükte­ler; Hisam nükte­lerinin içeriklerine göre sınıflandırılması; Hicvî nükte­ler, mizahî nükte­ler, eğlencirici nükte­ler incelenmiştir. Hisam nükte­lerinin temel konu özellikleri Hisam nükte­lerinde gerçeklik olgusu, Hisam nükte­lerinde çocuk tiplmesi, Hisam nükte­lerinde kadın tiplmesi, Hisam nükte­lerinde Hisam tiplmesi anlatılmış; Uygur edebiyatında Hisam, Uygur edebiyatında Hisam nükte­leri; Uygurca öğretiminde Hisam nükte­leri ve nükte­lerinin yeri ve önemi, Uygurca ders kitaplarında Hisam nükte­lerinin yeri ve önemi değerlendirilmiştir.

“Metinler ve Tercüme­ler” başlıklı *Üçüncü Bölüm’de* Hisam nükte­lerinden metinler ve tercüme­lerine yer verilmiştir. Çalışmada toplam 448 nükte yer almaktadır.

Eserin “Kaynaklar” bölümünde, çalışmada yararlanılan yirmi altı kaynak, yazarların soyadına göre alfabetik olarak sıralanmıştır. Eserin sonunda *“Sözlük”* bölümü oluşturulmuş okuyucuların metinleri anlamaları açısından kolaylık sağlanmıştır.

Uygur mizah tiplerinden Hisam Kurban’ı konu alan bu çalışması dolayısıyla Dr. Erkin Emet’i kutlar, yeni çalışmalarında başarılar dileriz.